

Sabina Cisek
Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
sabina.cisek@uj.edu.pl

Stowarzyszenia bibliotekarskie na świecie

dr Sabina Cisek – wieloletni pracownik Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Interesuje się filozofią, metodologią i teorią informatologii, informacją biznesową i infobrokeringiem oraz kompetencjami i zachowaniami informacyjnymi. Autorka, współautorka i redaktorka naukowa 75 publikacji, w tym książki pt. *Inspiracje i innowacje: zarządzanie informacją w perspektywie bibliologii i informatologii* (Kraków 2016), haseł: broker informacji, informacja, użytkownik informacji i zachowania informacyjne w *Encyklopedii książki* (Wrocław 2017) oraz licznych opracowań metodologicznych, ostatnio *Diagnostyka kompetencji informacyjnych w miejscu pracy – technika incydentów krytycznych (Diagnostyka w zarządzaniu informacją: perspektywa informatologiczna, Kraków 2017)*. Jest członkiem ISKO (International Society for Knowledge Organization), rady programowej cyklicznej konferencji ECIL (European Conference on Information Literacy) oraz Stowarzyszenia Profesjonalistów Informacji. Pełni funkcję recenzenta najważniejszych polskich czasopism z zakresu nauki o informacji i dziedzin pokrewnych, takich jak „Bibliotheca Nostra” i „Zagadnienia Informacji Naukowej – Studia Informacyjne”.

nej konferencji ECIL (European Conference on Information Literacy) oraz Stowarzyszenia Profesjonalistów Informacji. Pełni funkcję recenzenta najważniejszych polskich czasopism z zakresu nauki o informacji i dziedzin pokrewnych, takich jak „Bibliotheca Nostra” i „Zagadnienia Informacji Naukowej – Studia Informacyjne”.

Streszczenie: Artykuł omawia współczesną działalność zagranicznych, narodowych organizacji bibliotek i/lub bibliotekarzy akademickich i naukowych na przykładzie wybranych stowarzyszeń, w tym Association of College and Research Libraries (ACRL), Association of Research Libraries (ARL), Council of Australian University Librarians (CAUL) oraz Society of College, National and University Libraries (SCONUL). Przedstawiono ich cele, priorytety i wartości oraz działania praktyczne, ze szczególnym uwzględnieniem twórczych inicjatyw i dobrych praktyk, które mogą stać się inspiracją dla podobnych przedsięwzięć w Polsce. Wskazano na zadania i znaczenie stowarzyszeń bibliotekarskich dla rozwoju edukacji wyższej i nauki, a także – dla doskonalenia pracy bibliotekarzy i specjalistów informacji, w kontekście wymogów dzisiejszego środowiska informacyjnego, gospodarczego i kulturowo-społecznego.

Słowa kluczowe: ACRL, ARL, biblioteki akademickie, biblioteki naukowe, CAUL, dobre praktyki, nauka, SCONUL, stowarzyszenia bibliotekarskie, szkolnictwo wyższe

Foreign library associations

Abstract: The article concerns contemporary activities of foreign, national organizations of academic/research libraries, on the example of selected associations, including Association of College and Research Libraries (ACRL), Association of Research Libraries (ARL), Council of Australian University Librarians (CAUL) and Society of College, National and University Libraries (SCONUL). Their goals, priorities and values are presented as well as their actual activities, with the emphasis on creative initiatives and good practices that could be an inspiration for similar projects in Poland. The tasks and importance of academic library organizations for the development of higher education and research, as well as for improving the work of librarians and information specialists in the context of today's information, economic and socio-cultural environment have been pointed out.

Keywords: academic libraries, ACRL, ARL, best practices, CAUL, higher education, library associations, research libraries, science, SCONUL

[Prezentacja](#)

[Nagranie](#)

Wprowadzenie

Celem artykułu jest prezentacja współczesnych celów, kierunków i sposobów działania wybranych zagranicznych (dwu)**narodowych** stowarzyszeń bibliotekarskich, zrzeszających bibliotekarzy bądź biblioteki **akademickie i naukowe**. Szczególną uwagę zwrócono na twórcze inicjatywy i dobre praktyki, które mogą stać się inspiracją dla podobnych przedsięwzięć w Polsce. Tekst opiera się na jakościowej analizie zawartości dokumentów programowych, publikacji itp. zamieszczonych w serwisach WWW wytypowanych organizacji (zob. kolejna sekcja niniejszego artykułu). Opracowanie podzielone jest na cztery główne części. Pierwsza z nich zawiera krótką charakterystykę poszczególnych stowarzyszeń bibliotekarskich, druga – listę ich wspólnych celów, priorytetów i wartości, trzecia – przykłady wdrożeń wskazanych idei, wreszcie czwarta – wykaz niektórych form i narzędzi pracy.

Zagraniczne organizacje narodowe bibliotek i/lub bibliotekarzy akademickich i naukowych

W celu uzyskania globalnego, przekrojowego obrazu analizie poddano działania czterech wiodących stowarzyszeń, o zróżnicowanej wielkości, strukturze i formach członkostwa z trzech kontynentów – Ameryki Północnej, Australii i Europy. Posłużono się także pojedynczymi przykładami aktywności innych organizacji bibliotekarskich.

[Association of College and Research Libraries](#)¹ (ACRL) stanowi największy dział American Library Association (ALA) i istnieje od roku 1940. Obecnie (sierpień 2018 r.) zrzesza 10 260 członków, w tym 9608 osób, 634 organizacje, 18 przedsiębiorstw z terenu Ameryki Północnej, głównie związanych z bibliotekarstwem akademickim i naukowym². Członkami [Association of Research Libraries](#) (ARL), założonego w 1932 r., są 124 biblioteki uniwersyteckie, narodowe i duże publiczne z Kanady i Stanów Zjednoczonych³. Z kolei [Council of Australian University Librarians](#) (CAUL) istniejący od 1965 r. zrzesza obecnie 39 dyrektorów bibliotek uniwersyteckich z Australii i 9 z Nowej Zelandii⁴. [Society of College, National and University Libraries](#) (SCONUL) funkcjonuje od 1950 r. i reprezentuje wszystkie biblioteki uniwersyteckie w Wielkiej Brytanii i Irlandii, a ponadto księżnice narodowe oraz wiele bibliotek koledży⁵.

¹ Wszystkie odesłania do stron internetowych przedstawiają wersję aktualną w dniu 1.07.2019 r.

² ACRL history. W: ACRL. *Association of College and Research Libraries* [online]. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/aboutacrl/history/history>.

³ List of ARL members. W: *Association of Research Libraries* [online]. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.arl.org/list-of-arl-members/>.

⁴ About CAUL. W: CAUL. *Council of Australian University Librarians* [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.caul.edu.au/about-caul>.

⁵ About SCONUL. W: SCONUL [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.sconul.ac.uk/page/about-sconul>.

Rzecz jasna, narodowych i międzynarodowych stowarzyszeń bibliotek akademickich/naukowych jest o wiele więcej, np. [Canadian Association of Research Libraries](#) (CARL), [Consortium of National and University Libraries](#) (CONUL, Irlandia), [Council of New Zealand University Librarians](#) (CONZUL), [International Alliance of Research Library Associations](#) (IARLA), [International Association of University Libraries](#) (IATUL) czy [Association of European Research Libraries](#) (LIBER).

Cele, priorytety, wartości

Analiza deklaracji, dokumentów programowych, zawartości portali wskazanych czterech stowarzyszeń (ACRL, ARL, CAUL, SCONUL) prowadzi do wniosku, że mają one podobne cele działania, priorytety i wartości, mimo odmiennej struktury organizacyjnej, typów członkostwa i umiejscowienia geograficznego. Co więcej, idee te są ze sobą wzajemnie powiązane, realizacja jednych wpływa na możliwość i sposób urzeczywistnienia pozostałych.

W tej perspektywie zidentyfikować można osiem współdzielonych celów/priorytetów/wartości i zebrać je w trzy grupy, mianowicie:

- **w kontekście badań, nauki, szkolnictwa wyższego**
  - 1) działanie na rzecz otwartego dostępu do danych, informacji i wiedzy, likwidacja barier informacyjnych w nauce i szkolnictwie wyższym,
  - 2) promowanie roli i znaczenia bibliotek akademickich dla badań naukowych, nauczania i uczenia się,
  - 3) wspieranie rozwoju nauki, edukacji wyższej i komunikacji naukowej – przez tworzenie sprzyjającego środowiska informacji i wiedzy,
- **w kontekście prawa, społeczeństwa i władzy publicznej**
  - 4) kształtowanie współczesnego społeczeństwa jako takiego – transformacja sposobu doświadczania wiedzy (odkrywania, wykorzystania i dzielenia się) przez ludzi,
  - 5) reprezentowanie interesów i poglądów bibliotek akademickich i naukowych wobec państwa, społeczeństwa oraz innych interesariuszy, w tym – wpływ na stanowienie prawa,
  - 6) rozstrzyganie problemów moralnych i prawnych związanych z działaniem bibliotek akademickich i naukowych (m.in. dozwolony użytek – ang. *fair use* oraz prawo autorskie – ang. *copyright*),
- **w kontekście środowiska bibliotekarskiego**
  - 7) doskonalenie zawodowe, rozwój profesjonalny i naukowy, samorealizacja bibliotekarzy akademickich,
  - 8) integracja, pomoc wzajemna, współpraca – promowanie i ułatwianie kooperacji, wzajemna pomoc, wspieranie się, dzielenie się dobrymi praktykami, innowacjami, wiedzą przez biblioteki akademickie i naukowe, tworzenie więzi społeczno-zawodowych, budowanie dumy/satysfakcji zawodowej.

Wybrane działania i dobre praktyki – sposoby realizacji celów, priorytetów i wartości

Jeden z głównych kierunków aktywności stowarzyszeń bibliotek akademickich i naukowych dotyczy szeroko rozumianych kompetencji informacyjnych (ang. *information literacy*, a także *data literacy*, *digital literacy*, *metaliteracy*, *research literacy* itp.). W tym obszarze realizowane są – co najmniej – cele nr 1, 2 i 4 (zob. wyżej). Na szczególną uwagę zasługują innowacyjne i ustawicznie udoskonalane koncepcje i standardy, m.in. *Framework for information literacy for higher education* (ACRL, 2016)⁶, *The SCONUL seven pillars of information literacy: core model for higher education* (SCONUL, 2011)⁷ oraz *Digital dexterity – the new skills for learning and research excellence* (CAUL, 2017–2019)⁸.

Przykładem działań w zakresie promowania roli i znaczenia bibliotek akademickich dla badań naukowych, nauczania i uczenia się jest wieloletnia inicjatywa ACRL pod nazwą *Value of Academic Libraries*, której jeden z efektów stanowi dokument *Academic library impact: improving practice and essential areas to research*⁹. Publikacja ta określa obszary priorytetowe, proponuje konkretne rozwiązania i dobre praktyki – jak pokazywać i uzasadniać wartość bibliotek dla studentów i środowiska naukowego, wskazuje także na potrzebne w tym kontekście dalsze badania.

W aspekcie wspierania rozwoju nauki, edukacji wyższej i komunikacji naukowej przez tworzenie sprzyjającego środowiska informacji i wiedzy wyraźnie rysują się trzy współczesne kierunki aktywności. Pierwszy z nich obejmuje działania na rzecz ułatwiania dostępu do edukacyjnych i naukowych zasobów elektronicznych oraz tradycyjnych (dane badawcze, piśmiennictwo naukowe), w tym, ale nie tylko open access. Między innymi brytyjski SCONUL utworzył schemat [SCONUL Access](#), który umożliwia użytkownikom danej biblioteki uczelnianej wypożyczanie/korzystanie z czasopism i książek w innych placówkach należących do tego systemu. Drugi nurt wiąże się z zarządzaniem danymi badawczymi (ang. *research data management*, RDM). Tutaj interesujący przykład stanowi platforma do dzielenia się i wyszukiwania danych badawczych [Federated Research Data Repository](#) (FRDR), współkreowana przez [CARL](#). Trzeci kierunek wreszcie to wspieranie bibliotek członkowskich w efektywnej polityce gromadzenia zbiorów, co jest szczególnie istotne w obliczu dzisiejszego nadmiaru informacji i publikacji. ACRL współtworzy aktualizowany na bieżąco serwis [Resources for College Libraries](#) – listę podstawowych zasobów drukowa-

⁶ Framework for information literacy for higher education. W: ACRL. *Association of College and Research Libraries* [online]. 2016. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/standards/ilframework>.

⁷ *The SCONUL seven pillars of information literacy: core model for higher education* [online]. SCONUL Working Group on Information Literacy, 2011. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.sconul.ac.uk/sites/default/files/documents/coremodel.pdf>.

⁸ Digital dexterity – the new skills for learning and research excellence. W: CAUL. *Council of Australian University Librarians* [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.caul.edu.au/programs-projects/digital-dexterity-new-skills-learning-and-research-excellence>.

⁹ CONNAWAY, L.S., HARVEY, W., KITZIE, V., MIKITISH, S. *Academic library impact: improving practice and essential areas to research* [online]. Chicago: Association of College and Research Libraries, 2017. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/publications/whitepapers/academiclib.pdf>.

nych i elektronicznych dla bibliotek akademickich, zawierającą ponad 85 000 tytułów w 117 dyscyplinach/obszarach tematycznych¹⁰.

W ramach reprezentowania interesów i poglądów bibliotek akademickich i naukowych wobec państwa, społeczeństwa oraz innych interesariuszy analizowane stowarzyszenia m.in. opiniują dokumenty rządowe, projekty regulacji prawnych, zwłaszcza związane ze szkolnictwem wyższym¹¹, proponują własne rozwiązania legislacyjne, budują również relacje z lokalnymi „influencerami” i liderami¹².

W kontekście problemów moralnych i prawnych związanych z działaniem bibliotek akademickich i naukowych podejmowane są m.in. przedsięwzięcia dotyczące prawa autorskiego i własności intelektualnej. Interesującą egzemplifikację stanowią tutaj kodeksy najlepszych praktyk, opracowane przez ARL. *Code of best practices in fair use for academic and research libraries*¹³ odnosi się do dozwolonego użytku w bibliotekach akademickich i naukowych. *Code of best practices in fair use for software preservation*¹⁴ oferuje wytyczne w obszarze legalności archiwizowania i wykorzystania starego oprogramowania, tak by zapewnić ciągły dostęp do wszelkiego rodzaju zasobów cyfrowych i do historii technologii.

Ważną dziedzinę aktywności stowarzyszeń bibliotekarskich stanowią prace na rzecz własnych członków oraz środowiska bibliotekarskiego w ogóle. Wdrożenie priorytetu nr 7 (doskonalenie zawodowe, rozwój profesjonalny i naukowy, samorealizacja bibliotekarzy akademickich) odbywa się poprzez co najmniej dwa działania: szeroko rozumiane szkolenia oraz odpowiednie publikacje. Te pierwsze dotyczą takich zagadnień, jak cyfrowa nauka, *fake news* i dezinformacja w bibliotekach, komunikacja naukowa, kompetencje informacyjne – różne aspekty, przywództwo w bibliotekach, repozytoria otwartych danych, technologia w bibliotekach, uważność (ang. *mindfulness*) w bibliotekach, zarządzanie danymi badawczymi, zarządzanie biblioteką¹⁵. Są kierowane do wszystkich członków danego stowarzyszenia, tylko do kadry kierowniczej i liderów bibliotek, do osób zajmujących się kształceniem kompetencji informacyjnych (studentów i nie tylko) albo do zainteresowanych obecnych bądź przyszłych bibliotekarzy w ogóle. Oferowane bezpłatne i płatne formy kształcenia to m.in.: coaching i mentoring, e-learning – kursy i materiały online, webinaria

¹⁰ Welcome to resources for college libraries. W: *RCL. Resources for College Libraries* [online]. American Library Association, 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.rclweb.net/>.

¹¹ Response to the review of the Higher Education Provider Category Standards. W: *CAUL. Council of Australian University Librarians* [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.caul.edu.au/news/response-review-higher-education-provider-category-standards>.

¹² ACRL speaks out. W: *ACRL. Association of College and Research Libraries* [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/issues/acrlspeaksout>.

¹³ Code of best practices in fair use for academic and research libraries. W: *Association of Research Libraries* [online]. 2012. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.arl.org/resources/code-of-best-practices-in-fair-use-for-academic-libraries/>.

¹⁴ Code of best practices in fair use for software preservation. W: *Association of Research Libraries* [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.arl.org/code-fair-use-software-preservation/>.

¹⁵ Zob. ACRL roadshows. W: *ACRL. Association of College and Research Libraries* [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/conferences/roadshows>; ARL Academy. W: *Association of Research Libraries* [online]. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.arl.org/arl-academy/>; ACRL eLearning. W: *ACRL. Association of College and Research Libraries* [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/onlinelearning> i inne.

i webkasty (dostępne także na YouTube), jedno- lub kilkudniowe warsztaty stacjonarne lub „wędrownie”¹⁶.

Integracja środowiska, pomoc wzajemna, współpraca itd. (cel nr 8) są realizowane poprzez biuletyny informacyjne, *communities of practice* (grupy tematyczne, zespoły robocze itp.), fora i listy dyskusyjne online, konferencje, konsultacje, media społecznościowe, mentoring i szkolenia, nagrody i wyróżnienia, networking, ogólnodostępne serwisy WWW, wsparcie w poszukiwaniu pracy i pracowników¹⁷.

Niektóre formy i narzędzia pracy

Do wdrożenia swoich priorytetów i wartości stowarzyszenia bibliotekarskie wykorzystują różne formy i narzędzia pracy. Wśród nich można wymienić:

- badania własne – tworzenie analiz, raportów, statystyk, *white papers*¹⁸, także w celu ich prezentacji różnym interesariuszom związanym ze szkolnictwem wyższym i nauką,
- działalność edytorską, obejmującą publikowanie biuletynów informacyjnych online, czasopism naukowych i fachowych, poradników, przewodników, w tym tzw. *libguides* i *toolkits*; doskonałe przykłady stanowią czasopismo „College and Research Libraries”¹⁹ i przewodnik *Curating research data. Volume one: practical strategies for your digital repository*²⁰ wydawane przez ACRL oraz biuletyn ARL „Advocacy and Public Policy Update”²¹,
- praca na zasadzie projektów, często opartych na uzyskanych grantach,
- wspomniane już *communities of practice*, stałe sekcje i zespoły zainteresowań oraz czasowe grupy zadaniowe (ang. *task forces*)²².

¹⁶ Tamże.

¹⁷ ALA JobLIST: a service of the American Library Association and the Association of College & Research Libraries. W: *American Library Association* [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://joblist.ala.org/>; Communication and idea sharing. W: *ACRL. Association of College and Research Libraries* [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/proftools/communicationandideas>; Newsletter. W: *CAUL. Council of Australian University Librarians* [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.caul.edu.au/news/newsletter>; SCOUNL events. W: *SCOUNL* [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.sconul.ac.uk/events> i inne.

¹⁸ Np. *Environmental scan 2019* [online]. [Dostęp 1.07.2019]. Chicago: Association of College and Research Libraries, 2019. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/publications/whitepapers/EnvironmentalScan2019.pdf> i wiele innych.

¹⁹ *College and Research Libraries* [online]. Association of College and Research Libraries, 1939 – . [Dostęp 1.07.2019]. ISSN 0010-0870. Dostępny w: <https://crl.acrl.org/index.php/crl/index>.

²⁰ JOHNSON, L.R. (red.). *Curating research data. Volume one: practical strategies for your digital repository* [online]. Chicago: Association of College and Research Libraries, 2017. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/publications/booksanddigitalresources/digital/9780838988596_crd_v1_OA.pdf.

²¹ Advocacy and public policy update. W: *Association of Research Libraries* [online]. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.arl.org/arl-terms/advocacy-and-public-policy-update/>.

²² Task forces. *ACRL. Association of College and Research Libraries* [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/aboutacrl/directoryofleadership/taskforces/tfs>.

Podsumowanie

Analizowane stowarzyszenia, jak zostało to już wcześniej napisane, mają zbliżone, chociaż czasem różnie werbalizowane cele, priorytety i wartości. Ustawicznie dostosowują się do wymogów zmieniającego się świata w ogóle (gospodarka, społeczeństwo, technologia) oraz środowiska informacyjnego i naukowego w szczególności. Ich działania prowadzone są w sposób kompleksowy, wielokierunkowy i wielopostaciowy.

Bibliografia:

1. About CAUL. W: CAUL. Council of Australian University Librarians [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.caul.edu.au/about-caul>.
2. About SCONUL. W: SCONUL [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.sconul.ac.uk/page/about-sconul>.
3. ACRL eLearning. W: ACRL. Association of College and Research Libraries [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/onlinelearning>.
4. ACRL history. W: ACRL. Association of College and Research Libraries [online]. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/aboutacrl/history/history>.
5. ACRL roadshows. W: ACRL. Association of College and Research Libraries [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/conferences/roadshows>.
6. ACRL speaks out. W: ACRL. Association of College and Research Libraries [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/issues/acrlspeaksout>.
7. Advocacy and public policy update. W: Association of Research Libraries [online]. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.arl.org/arl-terms/advocacy-and-public-policy-update/>.
8. ALA JobLIST: a service of the American Library Association and the Association of College & Research Libraries. W: American Library Association [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://joblist.ala.org/>.
9. ARL Academy. W: Association of Research Libraries [online]. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.arl.org/arl-academy/>.
10. Code of best practices in fair use for academic and research libraries. W: Association of Research Libraries [online]. 2012. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.arl.org/resources/code-of-best-practices-in-fair-use-for-academic-libraries/>.
11. Code of best practices in fair use for software preservation. W: Association of Research Libraries [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.arl.org/code-fair-use-software-preservation/>.
12. College and Research Libraries [online]. Association of College and Research Libraries, 1939 – . [Dostęp 1.07.2019]. ISSN 0010-0870. Dostępny w: <https://crl.acrl.org/index.php/crl/index>.
13. Communication and idea sharing . W: ACRL. Association of College and Research Libraries [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/proftools/communicationandideas>.
14. CONNAWAY, L.S., HARVEY, W., KITZIE, V., MIKITISH, S. *Academic library impact: improving practice and essential areas to research* [online]. Chicago: Association of College and Research Libraries, 2017. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/publications/whitepapers/academiclib.pdf>.
15. Digital dexterity – the new skills for learning and research excellence. W: CAUL. Council of Australian University Librarians [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.caul.edu.au/programs-projects/digital-dexterity-new-skills-learning-and-research-excellence>.
16. *Environmental scan 2019* [online]. [Dostęp 1.07.2019]. Chicago: Association of College and Research Libraries, 2019. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/publications/whitepapers/EnvironmentalScan2019.pdf>.

17. Framework for information literacy for higher education. W: *ACRL. Association of College and Research Libraries* [online]. 2016. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/standards/ilframework>.
18. JOHNSON, L.R. (red.). *Curating research data. Volume one: practical strategies for your digital repository* [online]. Chicago: Association of College and Research Libraries, 2017. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/publications/booksanddigitalresources/digital/9780838988596_crd_v1_OA.pdf.
19. List of ARL members. W: *Association of Research Libraries* [online]. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.arl.org/list-of-arl-members/>.
20. Newsletter. W: *CAUL. Council of Australian University Librarians* [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.caul.edu.au/news/newsletter>.
21. Response to the review of the Higher Education Provider Category Standards. W: *CAUL. Council of Australian University Librarians* [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.caul.edu.au/news/response-review-higher-education-provider-category-standards>.
22. SCONUL events. W: *SCONUL* [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.sconul.ac.uk/events>.
23. Task forces. *ACRL. Association of College and Research Libraries* [online]. 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.ala.org/acrl/aboutacrl/directoryofleadership/taskforces/tfs>.
24. *The SCONUL seven pillars of information literacy: core model for higher education* [online]. SCONUL Working Group on Information Literacy, 2011. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <https://www.sconul.ac.uk/sites/default/files/documents/coremodel.pdf>.
25. Welcome to resources for college libraries. W: *RCL. Resources for College Libraries* [online]. American Library Association, 2019. [Dostęp 1.07.2019]. Dostępny w: <http://www.rclweb.net/>.